

ELTE ILLYÉS SÁNDOR
SZAKKOLLÉGIUM

SZERKESZTETTE

LÉNÁRD SÁNDOR
GELNICZKY LUCA ORSOLYA

TÁRSADALMI FELELŐSSÉG- VÁLLALÁS

HÁRMASHATÁR 3.

PSZICHOLÓGIA, NEVELÉS- ÉS EGÉSZSÉGTUDOMÁNY

ELTE EÖTVÖS KIADÓ
EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM

HÁRMASHATÁR 3.

Hármashatár 3.

ELTE Illyés Sándor Szakkollégium

PSZICHOLÓGIA, NEVELÉS- ÉS
EGÉSZSÉGTUDOMÁNY

Társadalmi felelősségvállalás

BUDAPEST · 2012

Szerkesztették:

Lénárd Sándor, Gelniczky Luca Orsolya

Szerzők:

Besenyei Bettina, Endrődi Vince, Gelniczky Anna,
Gelniczky Luca Orsolya, Horváth László, Iski Noémi,
Mózessy Rebeka Dorottya, Pétervári Judit, Pintér Diána,
Pósch Krisztián Péter, Preisz Leila, Szabó Nóra

© Szerzők, 2012

ISBN 978 963 7820 02 1

Felelős kiadó: Lénárd Sándor, az ELTE Illyés Sándor Szakkollégium igazgatója
Felelős szerkesztő: Pál Dániel Levente

Borító: Váraljai Nóra

Tördelőszerkesztő: Péter Gábor

Nyomdai kivitelezés: Prime Rate Kft.

Tartalom

Bevezető	7
1. A szakmaiság megteremtése	9
1.1. Mire jó az oktatáspolitikai?	10
1.2. Ahol a pedagógia és a pszichológia jól kiegészíti egymást	11
1.3. Néhány mondat az érvelés nélkülözhetetlenségéről	12
1.4. A virtuális világ modern eszközei	13
1.5. „Kalandok és álmok” az egyetemen – Élménypedagógiát mindenkinek!	14
1.6. Egy illyés óra – nem illyés hallgatók elmesélésében	16
2. Társadalmi érzékenység, önkéntes programok	19
2.1. Középiskolások Szabadegyeteme	19
2.2. Állampolgári Nevelés Tábor	24
2.3. Kulcs és kilincs – Önkéntesként a tiszadobi gyermekotthonban	27
3. Az illyéssek – a közösségi élet	30

Bevezető

„Az Illyés Sándor Szakkollégium célja, hogy mintát nyújtson az ELTE-n és tágabb környezetében a társadalmilag felelős értelmiségi életformáról és egyetemi tehetség-gondozásról. Dinamikusan reagál mind a felsőoktatási környezet, mind pedig a szakkollégiumi közösség igényeinek változásaira. A szakkollégium különös figyelmet fordít a neveléstudomány, a pszichológia és társterületeik művelésére, hiánypótló képzésekkel, valamint innovatív szakmai és közéleti projektekkel. Az ELTE ISSZK szakmai keretet biztosít a motivált hallgatók és az elismert oktatók közös munkájának. A demokratikus közösség szervező eleme az együttes, partneri munka, mely lehetőséget nyújt az itt megszülető, és az egész életútra kiható kapcsolatok számára is.”

(Az Illyés Sándor Szakkollégium 2010-es küldetésnyilatkozata)

Az Illyés Sándor Szakkollégium az ELTE ötödik szakkollégiuma, amely 2007 óta működik a PPK, a BGGYK és a TÓK hallgatóinak szellemi és közösségi műhelyeként. Szakkollégiumunk magas színvonalú szakmai képzést folytató, közösségformáló, autonóm intézmény, amelynek célja a társadalmi problémákra érzékeny, szakmailag igényes értelmiség kinevelése hallgatóink intenzív, interdiszciplináris szemléletű tehetséggondozásán keresztül.

Három alappilléreünk a szakmaiság, a közösségiség és a közéletiség. Ennek megfelelően a szakkollégium tagjainak lehetőségük van olyan saját maguk által szervezett, kiscsoportos, interaktív szemináriumok látogatására, amelyeknek tananyaga túlmutat az egyetemi kereteken. A pszichológia, a nevelés- és az egészségtudomány iránt érdeklődő szakkollégistáink igényfelmérés útján minden félévben maguk dönthetnek arról, miről is szeretnének tanulni, legyen szó saját szakterületükben való elmélyülésről, interdiszciplináris kitekintésről vagy bármilyen gyakorlati hasznú kiegészítő tárgyról (nyelv, statisztika, készségfejlesztés stb.). Hallgatóink csatlakozhatnak műhelyekhez vagy működhetnek egyéni kutatóként is.

Minden félévben szervezünk továbbá egyéb szakmai rendezvényeket, például konferenciákat, kerekasztal-beszélgetéseket, szakmai vitákat. Hallgatóink szakmai munkáját elősegítendő könyvtárt tartunk fenn, ahol kifejezetten a szakkollégium profiljába illő kötetek kapnak helyet. A könyvtárat hallgatóink igényei alapján folyamatosan bővítjük. A közösségiség jegyében rengeteg szabadidős tevékenységet is szervezünk, például táborokat, kirándulásokat, főzőversenyt, kreatív délutánt, filmklubot. A bentlakók használhatják továbbá a kollégiumi kondi- és tornatermet.

Az Illyés Sándor Szakkollégium a szakkollégiumi mozgalom irányelvei mentén jött létre. Ez elsősorban azt jelenti, hogy nem csupán egy szakmai műhelyről vagy akár egy együtt élő és tanuló közösségről beszélhetünk. Szakkollégistának, illyésnek lenni

ennél több, és többet kíván azoktól, akik csatlakozni szeretnének ehhez a közösséghez. Az ISSZK a 2007–2008-as tanévben kezdte meg működését, létezését hallgatók indítványozták, és ők is vitték végig megalakítását az akkor nemrég alakult Pedagógikum oktatóinak segédletével és támogatásával. Céljuk egy olyan szakkollégium megteremtése volt, amely magas színvonalú szakmai képzést folytató, közösségformáló, autonóm intézmény, tagjai pedig társadalmi problémákra érzékeny, szakmailag igényes hallgatók.

Az autonómia és demokratikus működés bonyolult és nehéz feladatot ró a szakkollégistákra. Minden szervezési feladatot a hallgatók látnak el, legyen szó a felvételi eljárásról, kurzusszervezésről vagy akár egy közösségi program lebonyolításáról. A közösség működéséért, fenntartásáért a hallgatókból és a kollégium igazgatójából álló közgyűlés által megválasztott választmány felel. A kollégium működési rendjét, belső szabályait, a választmány, a közgyűlés és a tagok kötelességeit a közgyűlés által elfogadott Szervezeti és Működési Szabályzat tartalmazza. A közgyűlés tagjai a szakkollégium polgárai: minden hallgató és az igazgató. Minden harmadik héten rendezik meg a közgyűlést, amelyen a választmány tagjai és az igazgató megtartja beszámolóját, továbbá napirendre kerül minden olyan kérdés és probléma, amely aktuálisan érinti a szakkollégium életét, vagy éppen a hosszú távú tervezés céljából fontos döntést hozni a közgyűlés szintjén.

A választmány egy-egy bizottság élén álló, annak munkáját koordináló bizottsági elnökökből, az ellenőrző tagból, a közgyűlés elnökéből és a választmányi elnökből áll. A választmányi elnök feladata, hogy összefogja a választmány munkáját, kiössza a feladatokat, ellenőrizzé a bizottságok működését, és biztosítsa, hogy minden feladatot ellássanak. A bizottságok munkakörök szerint szerveződnek, úgymint belügyi, felvételi, gazdasági, kommunikációs és közösségi bizottság. A bizottságok a munkakörökhöz tartozó feladatokat kötelesek teljesíteni. Minden szakkollégista tagja valamelyik bizottságnak, így részt vesz a szakkollégium szervezésében és fenntartásában. Bizottságának megválasztásával lehetősége van olyan munkát, feladatot vállalni, amely megfelel az érdeklődésének, kompetenciájának, személyiségének. Az ellenőrző tag feladata, hogy mind a választmány, mind a közgyűlés, mind a szakkollégium életét és működési menetét figyelemmel kísérve biztosítsa a szervezet demokratikus működését, esetleges sérelmek, hiányosságok esetén azt a megfelelő fórum elé vigye.

Mindez a bonyolultnak tűnő rendszer lehetővé teszi, hogy a szakkollégiumba jelentkező és felvételt nyerő hallgatók személyiségüknek megfelelően egytől egyig hozzá tudjanak járulni szervezetünk létezéséhez. Ez biztosítja, hogy a szervezet profilját, szakmai és közéleti aktivitását, érdeklődési irányát mindig az aktuálisan benne élő és dolgozó kollégisták határozzák meg. Emellett kiváló lehetőséget ad a szakkollégium tagjainak a szervezési és pályázatírási folyamatok megismerésére, az ehhez szükséges kompetenciák elsajátítására, hogy kipróbálhassák magukat vezetői szerepben, és a felelősségvállalás különböző szintjeire eljutva fejlesszék munkakultúrájukat, szociális és kommunikációs képességeiket. És nem utolsósorban egy sokkal közvetlenebb és megtapasztalhatóbb helyzetben szembesülhetnek a demokratikus működés mibenlétével, előnyeivel, nehézségeivel.

I. A szakmaiság megteremtése

Az Illyés Sándor Szakkollégiumnak elsődleges célja a magas színvonalú szakmaiság megteremtése és biztosítása. Erre épül a felvételi eljárás, amelynek során olyan egyetemistákat válogat be közösségébe a szakkollégium, akik az egyetemi képzés színvonalas teljesítése mellett meglévő vagy megszerezhető tudásuk elmélyítésére, kiegészítésére vágnak. A szakkollégiumunkban – tudományterületeinkből adódóan – kutatói vagy mély és igényes gyakorlati munkát várnak el. Bármelyik profilban tevékenykedjenek is kollégistáink, amitől több lesz szakmai tevékenységünk, mint egy jól működő egyetemi kurzus vagy műhelymunka, az a folyamatos tudásmegosztás és tudásátadás, amely a különböző karokról jött és eltérő életkorú tagjaink között kialakul.

Az Illyés Sándor Szakkollégium képzési rendszerének törzsét a kurzusok és műhelykurzusok adják. A szakkollégiumok, és így a mi szakkollégiumunk is egyik fő feladatának tekinti, hogy – az egyetemi képzést kiegészítve – biztosítsa tagjai számára a naprakész tudás megszerzését. Ezt figyelembe véve hirdetjük meg kurzusainkat és műhelyeinket. A pszichológia, a nevelés- és az egészségtudomány iránt érdeklődő szakkollégistáink igényfelmérés útján minden félévben maguk dönthetnek arról, miről is szeretnének tanulni, legyen szó saját szakterületükben való elmélyülésről, interdiszciplináris kitekintről vagy bármilyen gyakorlati hasznú kiegészítő tárgyról (nyelv, statisztika, készségfejlesztés stb.). A kutatási és gyakorlati kérdések köré szerveződő kurzusoknál és műhelyeknél a cél a hallgatók tudományos tevékenységeinek segítése, előremozdítása, illetve hogy tagjaink kollégista-, de nem szaktársaikkal együtt merüljenek el egy szűkebb témában, fölhasználva egymás tudását, és így egy nyitottabb szemlélettel legyenek képesek reflektálni témájuk aktuális kérdéseire.

Úgy gondoljuk, hogy mindez ma már nem elegendő a sikerhez. A felelős értelmiségi lét és a munkaerőpiacon való helytállás alapfeltételeivé váltak olyan kompetenciák is, amelyeket nem lehet a tankönyveket bújva megtanulni, sőt, amelyekre külön kurzusokat kell – vagy legalábbis érdemes – szervezni. Ezt az egyetem nem képes (ingyenesen) garantálni. Ezért szakkollégiumunk olyan kurzusokat is hirdet, amelyek ezeket az igényeket elégítik ki. Az alábbi bemutatkozó-bemutató írásban az Illyés Sándor Szakkollégium 2010–2011 között meghirdetett kurzusai és műhelyei közül válogattunk.

1.1. MIRE JÓ AZ OKTATÁSPOLITIKA?

Az Oktatáspolitikai Műhely az Illyés Sándor Szakkollégium egyik legrégebbi, folyamatosan működő műhelye. Pályafutása alatt a résztvevők több témával is foglalkoztak. Jelen projektünk 2011 tavaszán indult, és terveink szerint 2012 tavaszáig fog tartani.

Jelenlegi témánk az általános képességek fejlődése és fejlesztése munkahelyi környezetben. Egyre gyorsuló világunk kihívásai, a globalizáció, az információs-kommunikációs technológiák fejlődése megváltoztatják és átalakítják az emberi lét és kultúra szűkebb és tágabb világát. Az új kihívásokra adaptív választ kell adnunk az élet területein, ennek kapcsán a munkahellyel mint az egyén életében jelentős szerepet betöltő térrel foglalkozunk. Egyre inkább azt tapasztaljuk, hogy a specifikus képességek a háttérbe szorulnak, és a képességformáló intézményeknek elsősorban az általános képességek fejlesztésére kell koncentrálniuk, összhangban a munkaerő-piaci elvárásokkal. Azonban a *lifelong learning* és a *lifewide learning* koncepciójából kiindulva hibás lenne azt feltételeznünk, hogy a képességek fejlődése és fejlesztése az iskola befejezésével egy lezárt folyamatnak tekinthető, hiszen a legnagyobb változás a gyakorlati alkalmazás területén mehet végbe, így kiemelt jelentőségűnek tartjuk a munkavégzés közben, a munka végzésével összefüggésben történő fejlődést és fejlesztést. A kétféle megfogalmazás arra utal, hogy egyaránt lehet ez tudatos és tervezett folyamat, de tudattalan is – tehát foglalkozhatunk a formális és informális tanulás vetületével is ezen téma kapcsán. Felmerül a kérdés, hogy a nem tudatos fejlődés és fejlesztés milyen hatással van egy adott szervezetre? Véleményünk szerint a tanulás fontosságának felismerése stratégiai jelentőségű a vállalatok számára, és ha kihasználják az ebben rejlő számtalan lehetőséget, akkor jelentős versenyelőnyre tehetnek szert.

Kutatásunk során esettanulmányokon keresztül vizsgáljuk a felvázolt elméleti keretek megvalósulását, különös tekintettel a munkahelyen történő informális tanulás formáira, megjelenésére, azok tudatos beépülésére a szervezeti stratégiában. Kíváncsiak vagyunk a tanulás és annak értelmezésének tágabb összefüggéseire a szervezeti kultúrával kapcsolatosan, illetve érintőlegesen a tanulószervezet fogalmával is foglalkozunk. Az esettanulmányok alanyainak kiválasztásakor igyekeztünk minél több területet lefedni, így vizsgáljuk egy globális, orvostechnológiai eszközöket gyártó és forgalmazó vállalat magyarországi telephelyét, egy állami szektorban lévő tanulószervezetet, egy magyar multinacionális céget, valamint egy felsőfokú oktatási intézményt. Az elméleti háttér során nagyban építünk az OECD készülő képességstratégiájára, a különböző, munkahelyi tanúlással kapcsolatos szakirodalmakra, az emberi erőforrás és a tanulószervezet területén született legfrissebb publikációkra.

1.2. AHOL A PEDAGÓGIA ÉS A PSZICHOLÓGIA JÓL KIEGÉSZÍTI EGYMÁST

Az Illyés Sándor Szakkollégium Kriminálpedagógia és -pszichológia Műhelye 2010 őszén kezdte meg pályafutását Hegedűs Judit mentorálásával, akkor még modulkurzusként. A műhely tagjai elsősorban pedagógia és pszichológia szakos másod- és harmadéves hallgatók voltak, később a csapat kiegészült néhány pszichopedagógia szakirányon tanuló gyógypedagógus-hallgatóval is. A műhely összetétele sokat alakult, néhányan elmentek, mások jöttek a helyükre, de máig megmaradt az induló csapat egy kemény magja.

Egy hasonló jellegű műhely igénye már egy félévvel korábban jelentkezett, akkor még elsősorban a jog és a pszichológia, illetve kifejezetten a kriminálpszichológia került volna az induló műhely fókuszába. A végeredmény végül kicsit más irányt vett, és egy sokkal gyakorlatiasabb, kriminálpedagógia-központú modulkurzust hívott életre. A csoport tagjainak érdeklődése számos területen különbözött, de végül sikerült megegyeznünk egy mindannyiunknak szimpatikus témakörrel, a börtönök világának tanulmányozásával, főként a fiatalkorúak helyzetére kielevezve.

Az első és a második félév tematikája nagyrészt az igazságszolgáltatás intézményével és a különböző büntetés-végrehajtási intézményekkel való megismerkedést célozta meg. Mentortanárunk, Hegedűs Judit maga is több, fiatalkorúak számára létrehozott büntetés-végrehajtási intézettel áll kapcsolatban, foglalkozik fiatalkorú fogvatartottakkal. Az ő tapasztalatait is nagy érdeklődéssel hallgattuk, de talán még különlegesebb élmény volt, amikor mi magunk is ellátogathattunk az intézményekbe, megismerkedhettünk a növendékekkel, beszélgethettünk velük. A harmadik félév két fő tevékenység köré szerveződött. Felvettük a kapcsolatot a Magyar Ifjúsági Vöröskereszttel, amelynek egy csoportja tréning sorozat megszervezésére nyert el pályázatot Tökölön. A nyolcalkalmas rendezvényhez mi is csatlakoztunk, szívesen kapcsolódtunk be a programok lebonyolításába is, amelyeknek az volt a céljuk, hogy megismertessék a fogvatartottakkal az együttműködés és az egymásnak nyújtott segítség élményét egy általuk végrehajtott tevékenységen keresztül.

A három féléves modulkurzus záró projektje egy internetes felület létrehozása, amely rengeteg különböző, a témához illeszkedő cikknek, tanulmánynak, élménybeszámolónak biztosít majd helyet, egyúttal lehetőséget kínál szakmai tevékenységünk, produktumaink publikálására. A modulkurzus tervezett három szemesztere véget ért, ám a csoport műhellyé alakulva tovább folytatja munkáját. 2012 tavaszára már ki is tűztük a céljainkat, fő projektünk ebben a félévben egy saját tréning szervezése és lebonyolítása fiatalkorúak számára valamely büntetés-végrehajtási intézetben, valószínűleg Tökölön. Programunk középpontjában a növendékek világképének megismerése és állampolgári ismereteinek fejlesztése áll, hangsúlyt fektetve például a jövőtervezésre, illetve lehetőségeik ismertetésére. Fontos probléma ugyanis, hogy bár a végrehajtási rendszert megdöbbszentően részletekbe menően ismerik és átlátják a fogvatartottak, a büntetés vége utáni lehetőségeikről,

jogaikról és kötelezettségeikről szomorúan keveset tudnak. Emellett másik célkitűzésünk az elkövetkező félévben egy olyan játékgyűjtemény létrehozása, amely kifejezetten egy zárt intézmény lakóira specializálódott. Ez kulcsfontosságú, hiszen az élménypedagógia eszközeit kell alkalmaznunk ahhoz, hogy a növendékeknek a tanulás élvezetes legyen, és valóban megértsék az összefüggéseit annak az ismeretanyagnak, amit át szeretnénk adni, ahelyett, hogy nyűgnek, papírszerű, tartalom nélküli elméletnek éljék meg a foglalkozásokat.

A műhely előtt még rengeteg lehetőség áll, a néhány felsorolt ötlet még csak a kezdet. Így aztán örömmel várjuk a lelkes jelentkezőket és ötleteiket; akár azokat, akik csak érdeklődnek és belekóstolnának egy félév erejéig ebbe a világba, akár azokat, akik a későbbiekben is ezzel szeretnék foglalkozni.

1.3. NÉHÁNY MONDAT AZ ÉRVELÉS NÉLKÜLÖZHETETLENSÉGÉRŐL

A Szakkollégiumnak mind a belső működéséhez, mind a külvilággal való kapcsolattartásához elengedhetetlen, hogy tagjai megfelelően tudjanak érvelni, tárgyalni, és alkalom adtán még a meggyőzés eszközeit is hatásosan vessék be. Hogy ezeket a képességeket megfelelően magas színvonalon alkalmazhassuk, a BME Filozófia és Tudománytörténet Tanszék munkatársainak útmutatásait vettük, illetve vesszük igénybe. Tanács Jánostól, valamint jelenleg Kertész Gergelytől olyan gyakorlati tudást sajátítunk el, amelyre nemcsak szakkollégistaként, hanem életünk minden más területén is támaszkodhatunk.

Az egyik legnagyobb pozitívumuk ezeknek a kurzusoknak, hogy hangsúlyozottan gyakorlati készségeket fejlesztenek; az órák során is szituációkat és különböző média-termékeket elemzünk. Ezek gondos átrágása, alapos megcsócsálása emészthetővé teszi számunkra a retorika, az érvelés alapelveit. Fontos, hogy közösen törjük a fejünket, és divergens gondolkodásunkat is próbára téve keresünk újabb és újabb érvényes válaszokat egyáltalán nem triviális kérdésekre. Tanulmányaink során modelleztünk már vitafórumot, fogolydilemmát, de egy bútorcég képviselőjeként is kerestük már a megrendelők kegyeit. Olyan evidenciákat tettünk magunkévá, mint a közös tárgyalási mező keresése, a túl sokat állító kérdés kivédése vagy például az infernalis kritika alkalmazása.

Ezek a péntek, illetve kedd délutánok azért hasznosak, mert megkönnyítik, és ezentúl effektívebbé is teszik mindennapi kommunikációnkat; továbbá már egy pályázat lehen-gerlő megfogalmazása vagy egy emlékezetes előadás megtartása sem jelenthet számunkra megoldhatatlan problémát. A Tudományos Diákkörre való készüléskor például kifejezetten hasznos, ha átgondoljuk, elég kidolgozottak-e az állításaink, mennyire oltják ki egymást érveink, és mennyire erős lábakon áll érvelésünk. Mivel csoportosan, demokratikus elvek alapján dolgozunk, az sem mellékes, hogy képesek vagyunk-e érdemi tárgyalásokat

folytatni, fel tudunk-e készülni arra, hogy a forrásokat ne csak kérjük, hanem kínáljuk is. Milyen portfóliót állítsunk össze, hogyan keressünk meg egy potenciális partnert? És ha már létrejön tárgyalási mezőink közös metszete, bevethetjük a meggyőzés „legitim” formáit: racionális, nyomós érveket hozhatunk fel, a szisztematikus, mély feldolgozás kerekeit teremthetjük meg, és arra is felkészülhetünk, hogyan motiváljuk majd partnerünket abban, hogy érdekeltté váljon ügyünkben. Mivel a társadalmi felelősségvállalást igen komolyan gondoljuk, és tőlünk telhetően próbáljuk elérni, hogy tetteinknek maximális fogamatja legyen, nem árt, ha külső segítséget is találunk programjaink lebonyolításához.

Így aztán gyakorlunk, szimulálunk, helyzetet azonosítunk, és ha a felismerés már megvan, az fél siker. Változatos eszköztár szükséges ugyan ahhoz, hogy érvényesülni tudjunk, de az alaptechnikák elsajátítása után már képessé válunk arra, hogy határozottan mutassuk be önmagunkat, és a helyzethez igazodván adaptív stílust és tárgyalási attitűdöt alakítsunk ki. A kedvező első benyomás megteremtésén túl célunk, hogy olyan általános légkört hozzunk létre, amely gyümölcsöző megbeszélések, produktív találkozások kontextusaként szolgálhat. Természetesen nem csak csillogó papírba csomagoljuk céljainkat, az asszertív fellépéshez szakmaiság is társul, oktatási és kutatási tevékenységünk ezt hivatott lefedni. Azonban ahhoz is erős szakmaiság szükségeltetik, hogy a megosztandó tartalmakat értelmes és érdekes tömbökké szervezzük, és lekössük minden érdeklődő figyelmét.

1.4. A VIRTUÁLIS VILÁG MODERN ESZKÖZEI

Az elmúlt félévben a hallgatóknak lehetőségük nyílt, hogy a Complexart Grafikai Stúdió grafikusa és programozója segítségével elsajátítsák az Adobe Photoshop program használatát, valamint megtanuljanak honlapokra optimalizált grafikákat készíteni. Ezt szorosan alkalmazhattak a webbuilding kurzus kapcsán, ahol egy komplett honlap felépítésének folyamataival ismerkedhettek meg.

A web2, web3 világában lassan alapkövetelménnyé válik, hogy minden tudást megosszunk az interneten, képesek legyünk olyan felületet biztosítani magunknak vagy szervezetünknek az interneten, amelyen keresztül megismerhet bennünket a világ. Az internet a pszichológia és a pedagógia számára is új kutatási és felhasználási eszközzé vált, amely ma már nélkülözhetetlen az oktatás szempontjából is. Ezért éreztük fontosnak, hogy a szakkollégisták szert tegyenek arra a kompetenciára, hogy képesek legyenek egy minőségi honlapot elkészíteni, és azt korszerű stílussal ellátni.

A webbuilding kurzus célja volt, hogy a szakkollégiumnak egy új honlapot készítsünk, így a gyakorlás is élesben ment, hiszen egy gyakorlati projekten keresztül sajátíthatták el a hallgatók a tudást. A kurzus során a Joomla ingyenes honlapszerkesztő szoftver kezelését tanulhatták meg a hallgatók az alapoktól a haladóbb szintig, amely tartalmazta a külső programok és eszközök honlapba illesztését is. A kurzus során így lépésről lépésre

épült a szakkollégium saját honlapja, amely letisztult, felhasználóbarát formában mutatja be a szakkollégium életét, közösségét, szakmai műhelyeit.

A kurzus fél évig tartott, szoros együttműködésben a photoshop kurzussal, hiszen az elkészült honlap grafikus elemeit is ezen a kurzuson készítették el. A photoshop kurzus során a hallgatók elsajátíthatták az Adobe Photoshop program használatát felhasználói szinten, képesek grafikák készítésére, nyomdák számára alkalmas formátum létrehozására, honlapra optimalizált formátumban való grafikakészítésre, foglalkoztak fotómanipulációval, valamint kismértékben kiadványszerkesztéssel is.

A kurzusokon az oktatás száz százalékig gyakorlati jellegű volt, így egy olyan alapot biztosított a hallgatóknak a vizuális kommunikáció és holnapszerkesztés területén, amelyet alkalmazhatnak a szakkollégium működése során és később is, hiszen az internet korában ezek a kompetenciák egyre nagyobb hangsúlyt nyernek.

1.5. „KALANDOK ÉS ÁLMOK” AZ EGYETEMEN – ÉLMÉNYPEDAGÓGIÁT MINDENKINEK!

Egy szakkollégium életében a következő félév kurzusainak megszervezése mindig nehéz feladat. Nem elég, hogy megfelelő oktatót találjunk egy maroknyi érdeklődő diáknak, de emellett javasolnunk illik olyan órákat, témákat is, amelyek kel-
lően interdiszciplinárisak ahhoz, hogy több kar több szakjának hallgatói érdeklődését felkeltsék.

A szakmai reklám és a szakmai fejlődés minden oktatásszervezéssel foglalkozó szakkollégista álma. Ebből a szempontból telitalálat volt egy élménypedagógiai témájú foglalkozássorozat megszervezése. A közvetlen cél az volt, hogy az ELTE Bibó István Szakkollégium által évek óta, minden áprilisban megrendezett

Indul az élménylvonat – nincs kiszállás!

Állampolgári Nevelés Táborra való szakmai felkészülésben segítsünk. A tábor azóta lezajlott, a kurzus résztvevői is kicserélődtek. Bányai Sándor¹ segítségével az élménypedagógia alapjaitól a facilitátori tevékenység elsajátítása felé haladunk, egyre nagyobb sikerrel.

¹ Kalandok és Álmok Szabadidőpedagógiai és Animációs Szakmai Műhely, <http://www.kalandokesalmok.hu/home/index.php?page=filecontent&cid=bemutakozas>

Élménypedagógiai tanulmányaink első félévére a 2010–2011-es tanév őszi szemeszterében került sor. Ekkor nyolc szakkollégista igyekezte magát élménypedagógiai eszközökkel felvértezni, hogy a már fenn említett tábor minél izgalmasabb legyen a gyerekek számára. Az első alkalmak tapasztalatain felbátorodva megnyitottuk a kurzusunkat a(z egyetemi) nagyközönség előtt, így a második félévnek egy nagyobb, még színesebb csoporttal vágtunk neki. Volt, aki össz-szakkollégiumi levelezőlistáról, volt, aki a testvérétől, a barátaitól, volt, aki a tanár úrtól értesült a lehetőségről. Egy bizonyos: 2011 februárjában nagyjából 20, többnyire vadidegen ember zsúfolódott össze egy sátorlapon azzal a céllal, hogy azt A pontból a B-be juttassa.

Erre csörög a dió

Akkor még nem sejtették...

jukból, és a pánikzóna határáig (!) terelgetjük őket. A tananyag ezek mellett kiegészült outdoor és kalandpedagógiai elemekkel. Tavasszal voltunk mászófalon és alacsony kötélpályán, ősszel pedig, a félévnyitó háromnapos túra keretében barlangásztunk, sziklát másztunk, felkúsztunk a pelenkaoszlopra, és felhúztuk egymást a Jákob lajtorjájára.

A szórakozást ebben az esetben is komoly munka követte: nemcsak saját teljesítményünk feldolgozása, hanem a félév alkalmainak megszervezése is. A harmadik szemeszter az „ISSZK Élményakadémiáján” a facilitátori szerepköréről szólt. Foglalkozást terveztünk, levevényeltük, végrehajtottuk, elemeztünk. Mindenki próbálta kialakítani

A helyzet furcsa volt és szokatlan, de eljutottunk a kijelölt célig, ahogy át a nagy sárga folyón és a Pilis-tetőre is. Az első két félévben még magunk is csak játszottunk, a saját bőrünkön tapasztaltuk, hogy milyen nagy ereje van a játéknak és a saját élményeken alapuló tanulásnak. Megtanultuk, hogy a Kolb-féle tapasztalati tanulás köre mindig tartalmazza a feldolgozás és újratervezés/alkalmazás lépését, valamint hogy a tanulás akkor a leghatékonyabb, ha a résztvevőket kimozdítjuk a komfortzónájukból.

...hogyan vár rájuk

Ezt követően még öt alkalommal találkoztunk tantermi helyszínén. Ezen alkalmakkor a problémamegoldó feladatok, játékok során elkezdtünk közösséggé válni, és a tapasztalati tanulás útján egyre inkább bevonódtunk az élménypedagógia világába. A foglalkozásokon lehetőség nyílt a párban, kis csoportban és nagy csoportban való munkára. Majd a négy fal közül kiszivárogtunk a szabadba, az utolsó alkalommal alacsony kötélkerti feladatokat oldottunk meg. Ekkorra már összeállt annyira a közösség, hogy a problémamegoldás csoportszinten zökkenőmentessé vált, átadogatni magunkat a túloldalra úgy, hogy minden lyukon csak egy ember mehetett át.

A következő lépcsőt az outdoor expedíció jelentette, ahol a valós élet problémáival kellett szembenéznünk. A civilizáció kényelmét magunk mögött hagyva, méretes zsákkal a hátunkon háromnapos kirándulásra indultunk a Pilisbe. A kihíváskeresés kedvéért az első éjszakát a szabadban töltöttük. A cél a komfortzónából a tanulási zónába való kimozdulás volt, amely a következő tevékenységek során maximálisan meg is valósult: teljes önellátás, víz beszerzése és szállítása, tisztálkodási szokásaink és a kulturális berögződéseink felülbírlása. (Kiderült, hogy a napi zuhany nem létkérdés, és hogy a spagettit kanállal is lehet enni.)

A túrát mi magunk szerveztük, előzetesen kis csoportok alakultak egy-egy kijelölt feladatra: logisztika és biztonság; szállás, utazás, költségvetés; étkezés; szórakoztatás. Ezalatt kiderült számunkra, hogy egy túra milyen sokrétű tervezési és szervezési feladatokkal jár. Ahogy minden ember, mi is a hibáinkból tanultunk, de ez hosszú távon a hasznunkra vált. Ez az intenzív kiscsoportos munka, ami valós feladattal járt, nagyban hozzájárult a közösség építéséhez, hiszen minden egyes csoport az egész közösségért dolgozott.

Azáltal, hogy ennyire egymásra voltunk utalva, feltétel nélkül bízunk kellett abban, hogy a maga feladatát minden csoport a legjobb tudása szerint teljesíti. Ez a bizalmi háló a kurzus során folyamatosan alakult, fejlődött, és a túra végén egy köteles feladatban is testet öltött. Emese végigment egy kötélen, amelyet a csoport tartott meg. Körben álltunk, és mellmagasságban kifeszítettük a kötelet. A csoport minden egyes tagjának fizikai és pszichikai jelenléte szükséges volt a feladat sikerességéhez: hogy a kötelet és rajta Emesét megtartsuk a levegőben.

A túra teljesítése másfajta fizikai megpróbáltatásokat is jelentett. Körülbelül 24,5 km-t tettünk meg hátizsákkal a hátunkon, és még 3 km-t súlyainktól megszabadulva, a szurdokban. Kalandos utunk során a kilométerekkel és a terepviszonyokkal dacolva háromszor jutottunk a csúcsra: Pilis-tető, Fekete-kő, Dobogókő. A csúcsok elérése során összesen körülbelül 700 méternyi szintkülönbséget küzdöttünk le, több részletben, de ugyanazzal a lábbal. Felejthetetlen élményt jelentett számunkra, hogy e csodálatos természeti környezetben, a Zsivány-szikla tetején is

Tornaóra élménypedagógiai módra

Mindig van lejjebb

inkről. Sőt, nagy ÖHrÖMöt szerzett konyhaművészetük. Emellett különös tiszteletet érdemelnek a szállást, az utazást és költségvetést lebonyolítók, mert mindenhova eljutotunk, ott aztán mindig volt hol aludnunk, és végül még a számlákat is sikerült kiegyenlíteni. A logisztikára és biztonságra ügyelő csoport tevékenysége minden tekintetben gyógyírt jelentett bajainkra: volt, hogy tüzet gyújtottak, de ha kellett, lázat is oltottak.

Az egyetlen terület, amelyben a hallgatóknak nem volt felelősségük, az a túra, maga a menetelés volt: előlről, hátulról egyaránt Zoli vigyázta lépteinket, nekünk csak menni és tanulni kellett. A történet elején még rettegett kapitány lelkesedésünk szelét vitorlába fogta, és hajónkat biztosan kormányozta. Néha kicsit túl soknak tűnt a rakomány, már épp ledőlünk volna, mikor ránk szólt: közösséggé kell válnunk. Sok tapasztalattal és élménnyel gazdagodtunk, amelyek azóta olykor-olykor feltörnek bennünk. Először a túra utáni első találkozáson szembesültünk ezzel. Néhány nap elteltével újra a civilizációs környezetben látni sorstársainkat felszabadító, ugyanakkor furcsa érzés is volt. S hogy mit is jelentett számunkra ez a kurzus? Alapvetően mindenkinek más. De az biztos, hogy rengeteget tanultunk önmagunkról, a csoportról és a bizalomról. Megérte beszállni abba a csónakba. Várjuk a folytatást!

Még egyszer köszönjük a csoport összes tagjának; az Illyés Sándor Szakkollégiumnak – ezen belül is különösen Gelniczky Lucának, Ármos Anitának, Székács Zoltának és Bogdán Zoltánnak, valamint Bányai Sándor Tanár úrnak!

hallathattuk a hangunkat: közel s távol csapatunk indulója, a *10 kicsi néger* című nóta visszhangzott.

A fizikai terhelések elviselését nagyban segítette a szórakoztatásért felelős csoport áldozatos (Norbi, akit felakasztottunk) munkája, például egy öldöklő angyal és a tőle való rettegés is elkísért minket, de ennek ellenére – vagy éppen ezért – úton s útfélen, számtalanszor dalra fakadtunk. De mindezt nem bírtuk volna, ha az étkeztető csoport nem gondoskodik napi betevő falatja-

Nincs hideg – csak úgy érzed!

2. Társadalmi érzékenység, önkéntes programok

Sokféleképpen vállalhat felelősséget egy szakmai közösség. Részt vehet más szervezetek akcióiban, vagy szervezhet saját maga táborokat, ételosztást, ruha-gyűjtést, közreműködhet vagy létrehozhat szakmai vitákat a társadalom aktuális kérdéseiről, problémáiról. Az Illyés Sándor Szakkollégium a Szakkollégiumi Chartához hűen kezdetektől fogva kiemelten fontosnak tartotta, hogy részt vegyen a *társadalmi felelősségvállalásban*. Még fiatal szervezetként, meglévő energiájához és lehetőségeihez mérten mindezt kerekasztal-beszélgetések szervezésében és ennek

mentén társadalmi párbeszédet megteremtésében látta. Ahogy erősödött a szervezet, úgy merültek föl újabb és újabb lehetőségek a felelősségvállalás megvalósítására. Egyre nagyobb lett az igény, hogy az egyetemi közegből kimozdulva, saját tudásunkat felhasználva reagáljunk és hassunk a társadalmi problémákra, különbségekre. Végül úgy alakult, hogy a Bibó István Szakkollégium Állampolgári nevelés programjába bekapcsolódva, pedagógiai tudásunkkal segítjük a jogász- és politológushallgatók önkéntes munkáját. Majd – ezt a kapcsolatot erősítve – az ISSZK főszervezésében valósult meg a Nyári Egyetem, majd a Középiskolások Szabadegyeteme nevet viselő táborunk. A tavalyi évben először gyermekotthonban nevelkedő fiatalok nyaraltatásába is önkéntesként kapcsolódtak be szakkollégistáink. Az alábbi írárok ezekről a szerveződésekéről számolnak be.

2.1. KÖZÉPISKOLÁSOK SZABADEGYETEME

A Nyári Egyetem (jelenlegi nevén Középiskolások Szabadegyeteme) ötlete 2009-ben vetődött fel. Az ötletgazdák között illyéses és Bibó-szakkollégisták is voltak, de a főszervezést az Illyés Sándor Szakkollégium hallgatói vállalták magukra. A cél egy olyan nyári

tábor megszervezése volt, amely a gimnazista (9–12.-es) korosztály számára – a kellemes nyári időtöltésen túl – tartalmas, a mindennapokban is hasznos szakmai ismeretek elsajátítását teszi lehetővé a két szakkollégium tagjainak segítségével, az általunk olyannyira kedvelt tudományterületek (jog, politológiai, pszichológia, pedagógia, gyógypedagógia) főbb és praktikusabb momentumainak megismerésével.

A kis csapat

A tábor menete

A táborokat minden évben próbáljuk vízpart mellé, a természethez közeli helyszínekre szervezni, ahol minél inkább ki tudjuk használni a nyár adta lehetőségeket. Az ötnapos tábor során oktatási célú és szabadidős programokkal is várjuk a diákokat. A tábor fő célja, hogy a diákok jobban megismerhessék a szakokat és a tudományterületeinket. Szeretnénk, hogy a diákok közelebb kerüljenek a szakok által megszerezhető tudáshoz, és tisztábban átláthassák azok működését, előnyeit és érdekességeit, hogy pályaválasztásuk során könnyebben dönthessenek. A tábor emellett tartalmas nyári kikapcsolódást is kínál, hiszen a programok teret engednek az egyetemistákkal való ismerkedésnek és persze a közös szórakozásnak.

A táborban minden szervezői és oktatói feladatot a szakkollégista hallgatók látnak el. A délelőtti folyamán 60 perces, közvetlen hangvételű előadások alatt a tudományterületekről tartunk általános bevezetőket. A szakkollégisták ezen alkalmakkor a legfontosabb módszereket, fogalmakat, témákat ismertetik, és választ adnak a diákok kérdéseire. A délután első felében másfél órással, interaktív foglalkozásokkal, játékba ágyazva speciálisabb témákat és társadalmi kérdéseket boncolgatunk, illetve itt kínálunk lehetőséget a tudományterületek vitás kérdéseiben való elmélyedésre. Ez egy közvetlenebb, szórakoz-

tatóbb formája az oktatásnak, ahol nagyon fontos a közös beszélgetés, a diákok véleményének meghallgatása. Itt nagyobb lehetőség nyílik arra, hogy még jobban megismerjük egymás gondolkodását, személyiségét, hogy a viták mentén megfogalmazzuk a szakkollégiumi identitásunkat, főbb értékeinket, és megpróbáljunk hatni a középiskolások szemléletére.

Az oktatási időt sávokra osztottuk be, minden sávban két-három előadás vagy szekció fut párhuzamosan. Az órarendet

A nyári egyetemisták

próbáljuk minden évben úgy összeválogatni, hogy a párhuzamos kurzusok összetétele megfeleljen a gyerekek különböző érdeklődési köreinek. A kurzusokra előző este lehet feljelentkezni, hogy az oktatók lássák, hányan vesznek részt az óráikon.

Mivel fontosnak tartjuk, hogy a táborban résztvevők tényleg tanuljanak is, vigyenek haza valamennyit abból, amit megpróbálunk nekik átadni, illetve hogy az egyetemi légkört maximálisan megteremtsük és fenntartsuk, a diákok mindennap írnak egy-egy rövid, 15 perces zh-t, amelyhez természetesen használhatják a jegyzeteiket. Az egyetemistaság másik kelléke az index, amelyet a tábor első napján kapnak meg diákjaink. Ebben a kis füzetbe kerülnek be a felvett tárgyak és természetesen a jegyek. A tábor utolsó estéjén pedig sor kerül a diplomaosztóra is, ahol külön-külön szólunk pár szót minden kedves szabadegyetemesünkről, kiemelve érdemeiket, illetve tanácsot adva a jövőjükre, pályaválasztásukra nézve.

Bogozódó

Lányok, lányok, földi boszorkányok

A tábornak nagyon fontos részei a lazább, nem oktatói programok is. Itt próbáljuk az egyetemi és szakkollégiumi gólyatáborok hangulatát megteremteni, természetesen a középiskolai életkor adta korlátokat szem előtt tartva. Ezeket alapvetően három típusú programra lehet szétosztani: csapatépítő játékok; továbbtanulásra, pályaválasztásra, önismeretre épülő játékok; illetve a sportjátékok és kötetlen időtöltés. Még a tábor első napján csapatokba osztjuk a táborozókat, minden csapat kap két-három egyetemistát vezetőnek. Innentől kezdve ők azok, akikhez a középiskolás bármilyen problémával fordulhat, akik még nagyobb figyelmet szentelnek neki, látják el tanácsokkal akár a pályaválasztással, akár más problémájával kapcsolatban. Továbbá a csapatjátékok során, amelyek végigkísérik a tábor, ezzel a csapattal kell játszania és küzdenie a csapatgyőzelemért. És, ami a legfontosabb, a csapat összeállításával próbáljuk megvalósítani azt a célunkat, hogy közelítsük, megismertessük egymással az egészen különböző helyről jött, más életstílushoz és körülményekhez szokott diákokat.

A tábor utolsó estéje természetesen az ünneplésről szól: mindenekelőtt kiosztjuk hallgatóinknak a diplomát egy-egy személyes észrevétellel, tanáccsal, dicsérettel kísérve, továbbá a különböző tudományterületek mentén kiemelünk egy-egy hallgatót, aki abban a legnagyobb érdeklődést és aktivitást mutatta. Utána következik a bankett, ahol a táborsíratás és a felhőtlen szórakozás a terep.

Az utolsó nap az utazáson kívül a tábori élmények feldolgozásáról is szól. Fontosnak tartjuk, hogy a táborozók véleményét meghallgatva változtassunk a tábor körülményein, felépítésén, tananyagán és persze esetlegesen magunkon. Természetesen itt van még lehetőség a búcsúzkodásra, közös fotózásokra és az utolsó közös ebédre. Majd utazás haza, és ha minden a tervek szerint alakult, a táborozókat rengeteg élménnyel, jobb önismerettel, tisztább jövőképpel és – nem utolsósorban – épségben adjuk vissza az aggódó szülőknek.

Múlt – jelen – jövő

2012-ben harmadszorra rendeztük meg a Középiskolások Szabadegyetemét. Nagy lelkesedéssel kezdtünk bele a szervezésébe, és az első, sikeresen megszervezett tábor csak tovább fokozta azt az érzésünket, hogy szükség van erre a táborra, fontos, hogy megkeressük az ilyen nyári programra nyitott diákokat, és megéri a nyarunkból pár hetet arra szánni, hogy segítünk egy csapat középiskolásnak a megfelelő egyetem és szak kiválasztásában.

A 2010-ben megrendezett első tábor végül Tatán, 14 résztvevővel – 12 lánnyal és 2 fiúval – indult. Egy, a felfedezésre, tanulásra hihetetlenül motivált, de emellett kreatív, szórakozásra és játékokra nyitott társaságot sikerült összegyűjtenünk. A kis létszám lehetővé tette, hogy mindenki mindenkivel kialakítson valamilyen kapcsolatot. A családias légkör rengeteg vitának és beszélgetésnek adott teret, a csapat (vezetőket és diákokat egyaránt beleértve) végig együtt mozgott a tábor során.

Kviddicsre fel!

Ezen első, hihetetlen élményekben és tapasztalatokban gazdag tábor után lelkesen, de némi félelemmel vágtunk neki a 2011-es tábor szervezésének. Mindenképp célunk volt több diákot toborozni, de nagy viták folytak arról, mennyi is legyen a maximális létszám. Nagyon nagy hatással volt ránk az előző tábor kis létszámából adódó igazi közösség légköre, aggódtunk, hogy tudunk-e ilyen intenzitású táborot létrehozni több diákkal is. Nagyon fontos előrelépés volt az első táborhoz képest, hogy a 2011-es szabadegyetemen lehetőségünk volt támogatott helyeket biztosítani. A végső létszámot természetesen a jelentkezők mennyisége szabta meg. Az utolsó perces visszamondások után végül 26-an jöttek el a táborba. Ebből sajnos csak egy fiú képviselte az erősebbik nemet, ő persze rendkívül élvezte a helyzetet. A 26 táborozóból nagy örömünkre 6 régi motoros is képviseltette magát, és ez újabb megerősítés volt arra, hogy tényleg élvezetes táborot sikerült szerveznünk.

A 2011-es révfülöpi tábor egészen más, de nem kevésbé jó hangulatban telt. Három csapatra osztottuk hallgatóinkat, minden csapat élére került fiú és lány, bibós és illyéses egyaránt. A szervezőkkel együtt körülbelül negyvenfős tábornak azért megmaradt a bensőséges hangulata, nemcsak a csapatokon belül, hanem közöttük is. Sok új barátság

kötődött, egészen más és hasonló érdeklődésű diákok kerültek kapcsolatba egymással, kedvelték meg egymást. A beszélgetések, viták, előadások, szekciók és szórakozás közben új szempontokat kaphattak pályás és szakválasztásukhoz a résztvevők, felmerültek olyan lehetőségek, amelyeken érdemes elgondolkodni, vagy éppen rájöttek, hogy az a szak, amelyet eddig szerettek volna elérni, nem az, amit tanulni, csinálni szeretnének. Mi, szervezők pedig újra és újra feltöltöttünk a pozitív visszajelzések hatására, hogy van értelme ilyen táborokat szervezni, fontos visszamenni a középiskolába, és

A másik csapat

Azóta már illyesés!

átadni tapasztalatainkat, tudásunkat. És persze kiélhettük pedagógiai hajlamunkat, szereplési vágyunkat, belemerülhettünk tudományterületünk egy-egy izgalmas kérdésének boncolgatásába, és megpróbálhattuk a diákokat is ezeknek szerelmesévé tenni. Ahogy a 2010-es, úgy a tavalyi tábor után is összeültek a szervezők, hogy levonják a konzekvenciákat, és a visszajelzések és saját tapasztalatok által elvégezzék a változtatásokat, majd elkezdjék szervezni a következő táborot. Az idei, 2012-es táborra szerencsére megint sikerült pályázati pénzeket is bevonni. Így ismét biztosíthatunk majd támogatott helyeket, és hátrányos helyzetű vagy a tábor teljes költségét kifizetni nem tudó, de egyébként tehetséges és motivált diákoknak is biztosítani tudjuk a táborozást. Fontos változtatás lesz az előző táborokhoz képest, hogy nem öt-, hanem hatnapos Szabadegyetemet szeretnénk tartani. Ez lehetővé tenné, hogy még színesebbé tegyük az előadások és szekciók választékát, illetve hogy egy lazább, de eredményesebb programot tudjunk összeállítani, amelybe még több olyan alkalom fér bele, amikor a diákok önismeretével, pályaválasztásával, nyitottságuk fokozásával tudunk foglalkozni. A helyszín kiválasztásánál most is a vízpart és a kirándulásra, sétákra való alkalmasság a fő szempont, ami a nyári időszakban minél több diákot vonz. Szeretnénk tovább növelni a résztvevők számát, el szeretnénk érni a negyvenfős létszámot (ebben nincsenek benne a szervezők). Reményeink szerint idén több fiút sikerül megfogni a tábor számára.

Barátok és csapattársak

Viszlát jövőre!

csak a helyére került. Ez egyrészt azt jelenti, hogy részt vettem életem első pályaaorientációs foglalkozásán, aminek hasznát láttam. Másrészt, hogy az azt megelőző napok látnom engedték a célt, az addig vezető lépcsőket és lehetőségeket. Ami meg azért volt meggyőző, mert szakmailag ugyan nem fejlődtem sokat, nem is ez volt a cél, de ízelítőt kaptam különféle területekből, gondolkodni kezdtem, és kíváncsi lettem. A legkellemesebb meglepetés és a legnagyobb élmény viszont az, hogy egy fiatal, lendületes, lelkes és nyitott közösségben találtam magam. Meggyőztetek, hogy akad, aki szereti, amit csinál, és szívesen megosztja. És megerősítettetek a gyanúmat, hogy ehhez rengeteg játékkedv és egészséges örültség kell, hogy társuljon. Kösz nektek. Anna”

Ennek érdekében új tudományterületekkel bővítjük a tábor szakmai anyagát, terveink szerint bekapcsolódik munkánkba az ELTE Társadalomtudományi Szakkollégiuma, illetve a Budapesti Műszaki Egyetem néhány mérnök-szakos hallgatója is csatlakozik a programhoz.

Beszámolómat végül a számomra legörömtelibb és legerősebb visszajelzést jelentő információval zárom. A 2012 júliusában harmadszorra megrendezendő Középiskolások Szabadegyetemének szervezői gárdájának tagja lett az első tábor egyik diákja, aki azóta egyetemre került, és fontosnak tartja, hogy minél több középiskolás részt vehessen a programban.

„Azért nem állítom, hogy az a hét fordulópont volt az életemben, mert nem fordult meg semmi,

2.2. ÁLLAMPOLGÁRI NEVELÉS TÁBOR

A tábor ötlete az ELTE Bibó István Szakkollégium hallgatóiban merült fel először. A Civitas Egyesülettel való együttműködésük rávilágított az állampolgári ismeretek korai elsajátításának fontosságára, valamint az ilyen jellegű ismeretterjesztés hiányosságaira a közoktatásban. A sikeres programhoz szükséges megfelelő pedagógiai módszerek elsajátítását az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán működő Jogklinika – Street Law Alapítvány által nyújtott szakmai képzés biztosította.

Az első tábor 2001 tavaszán valósult meg, ekkor még kizárólag a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Őr község Bibó István Általános Iskola hátrányos helyzetű 7-8.-os kisdíákjai számára. Az oly lelkes fogadtatás és az egyre tapasztaltabb szervezés lehetővé tette, hogy 2007-től már a kiskunhalasi Bibó István Gimnázium diákjai is beke-
rülhettek a programba, 2008-ban pedig bekapcsolódott a szervezésbe az ELTE Illyés

Sándor Szakkollégium is, hogy különböző élmény- és reformpedagógiai gyakorlatok és játékok alkalmazásával sikeresebb és kézzelfoghatóbb legyen a gyerekeknek a témafeldolgozás. Az Illyés Sándor Szakkollégium csatlakozásával a témakörök sora is bővült, innentől kezdve nagyobb hangsúly került az egészségre nevelésre és a társadalmi érzékenyítésre.

A minden évben előkerülő témakörök közé tartoznak a részvételi demokrácia alapkérdései, a pénzügyi alapismeretek, az Európai Unióhoz kötődő legfontosabb ismeretek, az alapvető állampolgári jogok, az államszervezet megismerése, az emberi jogok és tolerancia kérdésköre, az egészség, a környezet és az identitás kérdései. Az oktatás nagyjából hatfős csoportokban zajlik, amelyekhez legalább két-két kollégista tartozik, aki az egész táboron végigkíséri a csoportot – tanítja, kikérdezi őket, játszik velük. A napi négy-hat órányi oktatást követően sportprogramokkal, vetélkedőkkel készülünk a gyerekeknek, minden este újabb meglepetésre lehet számítani. A tábor lezárásaként a gyerekek szellemi vetélkedő formájában adnak számot tudásukról. Az Illyés Sándor Szakkollégium csatlakozása óta minden évben sor kerül Ability Parkra, élménypedagógiai csapatépítő játékokra, emellett immár hagyománnyá vált az esti számháború, a tábortűz és az éjszakai túra.

Egy tanítvány

Csapatmunka

A tábor indulásától fogva több célt is kitűzött maga elé. Ezek közé tartozik, hogy a részvételi demokrácia alapvető szabályainak megismertetésével és megértetésével segítjük a gyerekek mint polgárok jogtudatának, állampolgári ismereteinek fejlődését, hogy öntudatos, jogaikkal és kötelezettségeikkel tisztában lévő állampolgárrá és uniós polgárrá válhassanak. Fontosnak tartjuk, hogy a diákok úgy sajátíthassák el az alapvető állampolgári és európai uniós ismereteket, hogy azok ne papírizúcn raktározódjanak el bennük, hanem valódi, gyakorlatias tudásként, amelyet nemcsak ismernek, hanem valóban megértenek és alkalmazni tudnak. Ezért többféle módszer felhasználásával színesítjük a tanulás folyamatát a munkafüzeti feladatoktól kezdve a vetélkedőkön át egészen a szituációs játékokig. Egyik kiemelt célunk, hogy a tábor hatása az együtt eltöltött héten és a részt vevő gyerekeken túlmutasson, vagyis megnyilvánuljon a gyerekek családjában és iskoláiban is, nemcsak most, hanem akár a jövőjük tervezésében és megélésében.

A szakkollégiumi társadalmi felelősségvállalás általános, tartalom nélküli kifejezésén igencsak túlmutat ez az egy hét. A fent

Köszöntő a tanítványoktól

zajlanak a választások, hogyan működik a közjogi rendszer és egy bírósági tárgyalás, így mindenről gyakorlati tudásuk lesz. Amellett, hogy megkönnyíti a „felnőttek” világában való eligazodást, a tanítási módszerek megtanítják rá a gyerekeket, hogy hogyan dolgozzanak együtt, hogyan tudnak a leghatékonyabban együttműködni és segíteni egymásnak. Igyekszünk tanulás közben hangsúlyozni, hogy nincsenek jobb és rosszabb gyerekek. Itt mindenki felszólalhat, és bebizonyíthatja, hogy mire képes.

Nem az a célunk, hogy mindenki tökéletes teljesítményt nyújtson, hanem hogy szélesedjen a gyerekek látóköre, erőfeszítéseket tegyenek, bátrabban merjenek megnyilvánulni, bízzanak magukban. A tábor végi vetélkedő után mindenki kap egy kis ajándékot, amely mellé számára személyre szabott köszönőszöveg is jár. Mindenkinél hangsúlyozzuk az erősségeket, bátorítjuk a lelkesedést és a kitartást. Fontosnak tartjuk a személyes búcsút, hiszen a kiscsoportos foglalkozások lényege, hogy mindenkire egyénileg oda tudunk figyelni, segíteni tudjuk akár a tanulás, akár a hétköznapi élet területén.

Egy ilyen együtt eltöltött, élménydús hét után a búcsú mindig nehéz, leginkább talán azoktól a nyolcadikosoktól, akiknek már hagyománnyá alakult az életében a tábor, és tudják, hogy már kinőttek a célkorosztályból. De a visszajelzések miatt mégis érdemes minden évben újra és újra belevágni. Ahogy az őri igazgatónő is kifejtette: itt „nincsenek unalmas percek, sablonos szabadidős programok. A tábornak fontos közösségformáló szerepe van, a közös programok mellett a gyerekek sokat beszélgetnek. A program legnagyobb vonzereje a táborok hangulatában keresendő. Ott mindenkit feltétel nélkül elfogadnak, szeretnek, nincs jó tanuló, rossz tanuló, szegény vagy gazdag, mindenkire figyelnek, a tábor végén mindenki dicséretet, sőt jutalmat kap.” De a legszébb visszajelzés, amit kaphatunk, mégis a gyerekektől érkezik. Jó érzés hallani, hogy hányan várják már a következő évet. A nagyobbakkal pedig újra találkozhatunk a Középszintű Szabadegyetemen

Akiket tanítunk

A nagy csapat

program keretében. Ez utóbbi 9–12.-es diákok számára nyújt betekintést az egyetemi világba, és nem is egy kisdíák mondta, hogy alig várja már, hogy kilencedikes legyen, és újra jöhessen velünk táborozni. De olyan is van, aki 7.-es korában az első állampolgári nevelés táborában jött rá, hogy jogász szeretne lenni, még egyszer eljött a táborba, egy év múlva pedig szabadegyetemre, nemsokára pedig valóban felvételizni fog a jogi karra.

De végül akármilyen irányt választanak is, egy a lényeg: „nem az a feladatunk, hogy a felnövekvő generációnak meggyőződéseket közvetítsünk. Hozzá kell segítenünk, hogy a saját ítélőerejét, a saját felfogóképességét használja, tanuljon meg a saját szemével nézni a világban, [...] hogy képességeket ébresszünk, és ne meggyőződéseket közvetítsünk.” (Rudolf Steiner) Az elmúlt évek tapasztalata alapján pedig úgy érzem, ez sikerült is.

2.3. KULCS ÉS KILINCS – ÖNKÉNTESKÉNT A TISZADOBI GYERMEKOTTHONBAN

„Úgy tűnik, mi sem lehelhet inkább életet az ember világába, mint egy másik ember. Ugyanakkor semmi más nem tudja annyira (akár egy pusztá tekintettel, egy mozdulattal, egy megjegyzéssel) összezsugorítani a valóságát” – írja Erving Goffmann. Az összezsugorított gyermeki valóságokba, külső és

Életkép Tiszadobról

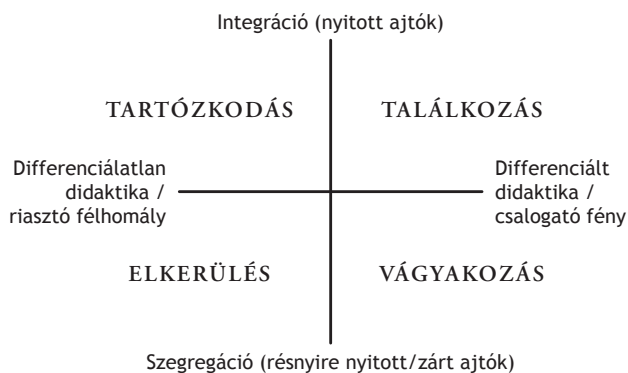
belső tájak parányi szigeteire megérkezni egy olyan partraszállás élménye, amelynek során már az első pár lépés után tudod: sutba vágthatod minden preconcepciód, elvárásod, módszertani elképzelésed. Hajótörött vagy.

Így érkeztünk meg augusztus elején mi is, hatan, a tiszadobi gyermekotthon zsvajos és gyakran szürreális belső derengésébe. Ahogy elfoglaltuk külön

Akarsz-e játszani?

leginkább azon múltott, hogy mennyire tudtuk kulcsra zárt ajtóinkat kinyitni, és hogy a kiszüremelő fény mennyire volt csalogató a gyerekek számára.

A fenti mátrixból jól látszik, hogy bár az ajtó mindkét oldalán ugyanaz az élmény, egymás átélésére csak a találkozásban rejlő remény adhat lehetőséget. A remény, hogy életet lehelhess egy másik ember világába, és hogy ő életet lehessen a te valóságodba.

Persze nagy felelősség is egy ilyen lehelet – a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekorsók összezsugorodott világában még inkább óvatosságra int az a felmári axióma, miszerint igazán úgy lehet (és úgy érdemes is) a másikat szeretni, ahogy ő szeretné, hogy szeretve legyen. Rolit minden erőnkkel, Misit óvatosan, Ferikét gyámolítva, Józsikát nagyfiúként, Klárit nagylányként, Marcit testvériesen és így tovább. Csak úgy válhattak átélhetővé és élményszerűvé a programok, a foglalkozások, hogy kiszabadultunk saját, izolált valóságunkból, ráébredve, hogy tulajdonképpen épp mi álltunk az ajtó „másik” oldalán.

Játék az egész világ

egy-két helybélivel, köztük a helyi Santanával is (Béla), aki a tiszadobi kocsmában egy üveg vörösbor és pár száz forint ellenében kölcsönadja a környék egyetlen gitárját egy egész éjszakára és így tovább. Így váltunk valódi részeseivé a gyermeki sorstörténeteknek, és így lehetett igazán sikeres mindaz, amit elterveztünk – az élménypedagógiai és drámapedagógiai foglalkozások, az állomásos játékok, a lábtollasozás, a táborni fűrészkészítés, a közös zenélés, a táncverseny, a délutáni fürdözések a Tiszában és még hosszan sorolhatnám.

Mert bár saját vívódásaink, belső harcaink önmagunkkal és egymással mindvégig ott csücsültek a vállainkon – igaz, ezeket

Neked írom a dalt

Érdekes dialektika van ugyanakkor egymás átélése és egymás megismerése között. Csak úgy ismerhetjük meg igazán egymást, ha mindketten képesek vagyunk a másik átélésére, illetve soha nem fogjuk átélni egymást, ha nem ismerjük a másikat. Mi úgy éreztünk Tiszadobra (Bogi és Kata kivételével, akik már évek óta járnak önkénteskedni), hogy nagyon át akartuk élni a gyerekeket, pedig valójában foglalkozásunk sem volt összezsugorodott mikrovilágaikról vagy környezetük mindennapos hatásmechanizmusairól. És persze az utóbbival kellett kezdeni – feltérképezni a mikroklimát, úgy mond –, olyan szobákban aludni, amilyenekben ők is álomra hajtják a fejüket; 460 Ft-ból étkezni, ugyanis ennyi jut naponta egy gyermekre úgy, hogy egy nap ötször étkezik; megismerkedni

Részletbe rejtve az egész

jószérivel feloldottuk az esti „meeting”-ek során –, végül mind rátaláltunk a csodára, és életet lehelhettünk egy gyermek világába. Az igazi varázslat, hogy ezt ők is megtették velünk, hát így lett közös a találkozás élménye. Ha egyszer megfogtál egy kezét, tudod, érzed, hogy te ugyanúgy kapaszkodsz belé, ez nem kétséges. Ezen kézfogások miatt is döntöttünk úgy, hogy télen újra meglátogatjuk a gyerekeket, és azután is, amikor csak lehet.

3. Az illyésesek – a közösségi élet

Kik azok az illyésesek? Milyen szakkollégistának lenni? Amíg nem nyertem felvételt az ISSZK-ba, nekem is csak elképzeléseim voltak, kik járhatnak a szakkollégiumba. Persze, első hallásra sok ember, hallgató arra asszociál, hogy azok felvételiznek ilyen helyekre, akiknek a kedvenc időtöltésük a tanulás. Valóban fontos számunkra, hogy színvonalas szakmai munkát végezzünk, de szakkollégistának lenni a legkevésbé sem egyenlő a nap 24 órájában a tankönyvek fölé görnyedéssel. Főleg, mert a szakmai teljesítmény sokszor gyakorlati munka mentén valósul meg, egy-egy tábor szervezésekor és lebonyolítása-kor, önkénteskedésben vagy éppen egy konferencián való drámapedagógiai workshop tartásában.

Másfelől illyésessé válni nem lehet csupán szakmailag kiemelkedő munkával. Hiszen a *szakkollégium* szóban a *szak* mellett ott van a *kollégium* is. Közösség vagyunk, egy összetartó egyetemistákból álló csapat, akik szeretnek színházba járni, mozizni, jókat enni, elmenni kirándulni, és természetesen bulizni, táncolni és jól érezni magukat.

Minden félévben tartunk egy gólyatábort, ahol a gólyák megismerése és megismer-tetése mellett az immár hagyománnyá váló esti csapatjátékok, a kirándulás, a közösség életét előrevivő viták és brainstormingok, közös főzés és persze gólyatáncok felelevenítése biztosítja a hamisíthatatlan illyés hangulatot. A közösségi bizottság év közben is azon

munkálkodik, hogy összetartó és jó közösség maradjunk.

Kukucs!

Idén negyedszerre rendeztük meg a Hal a KUK/A-n, ahol a szakkollé-gium tagjai próbálják egymást túlhaj-rázva bemutatni konyhaművészetüket. Általában minden nagyobb ünnep (mikulás, karácsony, halloween, húsvét) alkalmával rendezünk valamilyen kézműves–társasjátékos–forraltboro-zós–sörözős délutánt, amely vagy az éppen arra a napra eső kari buliban,

vagy a Kerekes úti épületünkben ér véget egy fergeteges karaokepartival. Minden évben próbálunk színházat vagy mozit is szervezni, bár ez gyakran megghiúsul pénzhány miatt, de sosem adjuk fel a művelődés reményét, ha más nem, kisebb csoportokba rendeződve, és utána élménybeszámolót tartva az otthon maradottaknak.

Aki nem lép egyszerre...

Nagyon fontosak ezek a közösségi alkalmak is, főleg azért, mert nem mindenki költözik be a Kerekes úti Kollégiumban lévő telephelyünkre, jó néhányan otthon vagy albérletben laknak. A bentlakóknak könnyebb összetartani, hiszen ha másra nincs is idő, energia vagy anyagi fedezet, öt perc mindig akad egy kávéra, teára vagy éppen egy könnyű fröccsre. A bejáró tagoknak azonban ezek a szervezett programok segítenek abban, hogy ők is magukénak érezzék ne csak a szakkollégium közösségét, hanem azokat a közös tereket is, ahol élünk.

Végezetül néhány gondolat arról, hogy mit jelent és miért jó illyésnek lenni:

Pósch Krisztián Péter

Számomra a szakkollégium jelenti a valódi egyetemi szellemet. A sokszor 200 fős előadásokkal szemben itt kis létszámú csoportokban tanulhatjuk azt, ami igazán érdekel bennünket. Bár bejáró tag vagyok, mégis úgy érzem, hogy egy szellemileg inspiráló, aktív és demokratikus közösség teljes jogú tagja vagyok. Ha nem lett volna a szakkollégium, valószínűleg az én életem is másképp alakult volna.

Éberfi Zsuzsi

Számomra a szakkollégium a lehetőségek tárháza. Ha van egy téma, ami igazán érdekel, akkor azt órák keretében tanulhatom, vagy szakmai segítséget kapva magam kutathatok benne. Ez nagyon jó lehetőség arra, hogy kibontakoztassam mindazt, ami bennem rejlik. A meseterápia kurzus maradandó élmény számomra. A közösségnél jobbat pedig nem is kívánhatnék: mindig akad olyan, aki segítsen, ha elakadok, felvidítson egy-egy rossz napon vagy éppen velem vigadjon.

Pétervári Judit

Számomra a szakkollégium az a hely, ahol megvalósíthatom az ötleteimet, ahol új kihívások várnak, és ezekhez itt még társakra is találok. Ha valamit tanulni szeretnék, van rá alkalmam; és minden félévben tapasztalom, milyen jó érzés a saját munkánk gyümölcsét

élni. Döntünk magunkról, inspiráljuk egymást – az itteni együttlét olyan plusz, amit nem csak egy diplomával lehet mérni. Sokkal többet tudtam meg arról, ami érdekelt, és olyan dolgokat is felfedeztem, amikkel magamtól sosem találkoztam volna.

Horváth László

A szakkollégium egy olyan inspiráló-motiváló közösség a számomra, ahol bátran kibontakoztathatom saját egyéniségemet, megvalósíthatom önmagam. Olyan emberekkel lehetek, gondolkodhatok, szórakozhatok együtt, akik hasonlóak hozzám, ám valamilyen szinten mégis üdítően különböznek tőlem. Mindenki egyéni érdeklődésének megfelelően saját utat alakíthat ki, amiben teljes körű támogatásban részesül, de az egyéni tanulásnál sokkal többet ad az, amit a közösségben, a közösségtől, a közösséggel együtt tanulsz, ezért varázslatos hely a szakkollégium.

Preisz Leila

Én azért szeretek szakkollégista lenni, mert egy kreatív, éles elméjű és jó fej társaság vesz körül, akikkel jó eltölteni az időmet. Ebben a sokszínű csapatban megismerhetjük egymás legkülönbözőbb nézőpontjait, és inspirációt nyerhetünk a munkánkhoz, miközben az alapvető értékek, amikben hiszünk, közösek. A folyosón zajló vidámság szinte kikezülhetetlen, és mindig van, aki felvidít vagy meghallgat. Nagyon tetszik, hogy magunk szervezzük az életünket, odafigyelünk egymásra, egyre nagyobb felelősséget vállalunk társadalmi kérdésekben, és hogy együtt, egymástól tanulva dolgozunk.

Font Orsolya

Változatosság – mert a legkülönfélébb területeken, témakörökben okosodhatunk, és magunk szervezhetjük jövődöbeli kurzusainkat. Nyitottság – mert odafigyelünk az új és kreatív ötletekre, legyen szó tanulmányi tervekről, közös programokról vagy általában a szakkollégiumi életünk szervezéséről. Együttműködés – mert mindezt egy valódi, támogató közösségben tesszük meg, ahol bízhatunk egymásban. Ez a mi szakkollégiumunk.

Meggyesfalvi Bogi

A szakkoli olyan hely, ahol olyan szakbarbárságokról beszélgethetek hajnalig lelkesen, amik hallatán mások elfutnak a szünetekben; motivált emberekkel tervezhetek és dolgozhatok együtt különböző projektekben, legyen az tábor vagy flashmob; és a tanácsok mellett házi koktéllal segítenek ki a szomszédban, amikor elakadok egy dolgozatnál, és inspirációra van szükségem.

Budai Kata Rebeka

A legjobb dolog, hogy mindenki egyformán fontosnak és értékesnek tartja a másik érdeklődési körét, és tiszteljük egymást azért, hogy mindenkiben van egy kis plusz, valami „több”, ami miatt nemcsak egy egyetemista a sok közül, hanem szakkolis is.

Marjai Kamilla

Számomra a szakkollégium azért jelent segítséget, mert haladhatok az érdeklődésem és elképzelésem mentén, miközben kapcsolódási pontokat találok, és inspirációt nyerek másoktól. Ha arra van szükségem, mindeközben fogják a kezem, de ha adja magát a pillanat, a kezem elengedik.

2011 őszén az ELTE Illyés Sándor Szakkollégium megszületésének ötödik évfordulóját ünnepelhetett. A jubileum alkalmából intézményünk a *Hármashatár* című szakmai és közéleti kiadványsorozat elindítását tűzte ki célul, amely minden évben a megelőző esztendő produktumait kívánja az olvasóközönség elé tárni.

Az Illyés Sándor Szakkollégium három alappillére: a szakmaiság, a közösségiség és a közéletiség. A szakkollégium keretei között a tagoknak lehetőségük van saját maguk által szervezett, kiscsoportos, interaktív szemináriumok látogatására, általános és középiskolás diákok számára különféle foglalkozások megtartására, változatos közösségi programok megszervezésére. Ez a kötet összefoglalja a 2011-es évben lezajlott legfontosabb közösségi programokat és a szakkollégisták közéleti tevékenységeit. Ezek az alkalmak egyrészt kiváló lehetőséget teremtenek a szakkollégium tagjainak, hogy kipróbálhassák magukat szervezői és vezetői szerepben, illetve a felelősségvállalás különböző szintjeire eljutva fejlesszék munkakultúrájukat, szociális és kommunikációs képességeiket. Másrészt közvetlenebb és gyakorlatiasabb helyzetben szembesülhetnek a hallgatók a demokratikus működés előnyeivel, nehézségeivel. A kötet ezt a göröngyös fejlődési utat dokumentálja és tárja az olvasók elé.

ISBN 978-963-7820-01-4

9 789637 820014